

Anno 1645. d. 10.11.och 12. Novembris wardt rätt Lagha tings hållit medh almogen aff Wärmelandz Bergslagh uthi socnestuffhua i Philippistadh, närvarandes Cronones Befalningzman Ehrliche och wäl-d (wälaktade) Oluff Oluffzson Bergsman, sampt the tolff Edhsworne härads Nämpndemän, som woro:

Erick Björnsson i Torskebäcken.
Nils Joansson på Nordmarkzhyttan
Peder Håkansson på Nyhyttan.
Joan Matthzson på Boren.
Joan Erichzson på Asphyttan.
Jöns Månsson på Nordmarkzhyttan.

Swen Joansson på Önshyttan.
Jöns Oluffzson på Bolhyttan
Måns Hendrichzson på Styffsjön.
Anders Håkansson Saxöän?
Nils Pedersson på Önshyttan.
Lars Joansson på Långbanshyttan.

Då ibland andre ärender som ther for händer hadeh, tingfördes Joan Håkansson i Westerådth i Färnebo sochn å skatte gifft, och Kirstin Curtzdotter ibidem och å skatte ogift, öffuer huilka Bergsfougden Joan Pedersson klagade, att the hade haft oloflighs beblandelse och Lägersmål medh huarandra och ther utji tillsammans afhlat barn. Till huilken klagan be-te (bemälte?) Joan Håkansson och Kirstin Curtzdotter annat eij wiste seija, än att the/Guds bättrat:/ genom sitt egit kiötz onda begärelse och Sathans ytermehra till synden, hade sigh medh berörda syndh och Hordoms haft emot Gudz Budh försedt, och förty goffuo sigh ther till alldeles skyldige ödmuikeligen bediandes om Nåde och icke Rätten. Så emedan thet som the på båda sijdor frijwilligt om sigh bekende och widergingo är och kallas enfalt hoor. Ty warde the bägge dömbda till döden, efter Gudz Lags Exod. 20,14. Lev. 18,20 Teust. 22,22. Nåden heemstält och förbehållen then Höge. Kongl. Hoffrätten. Joans hustru beder Underdån och ödhmiukeligen för honom, att han måtte få behålla liifuet, och will gerna taga honom igen.

Näst hades för rätta Anders Swensson widh Dalekarlssjön å skatte gift och Kirstin Curtzdotter i Westerrådth å skatte, ofwanbe(nämn)de Kirstin Curtzdotters syster, Ogift och enkia, öfuer huilka sammaledes klagades, att och the hade inlåtit sigh uthi olofligh beblandelse och Lägersmål medh huar andra och ther uthi tillsammans afhlat Barn. Han Anders bekende fuller Lägersmålet wara allenast ene reso skedt enär han murade ther hon hade sitt tillhåld och war lagd i samma stufhuu som hon, så och råkade skemta till henne, att hon icke, skulle liggia så allena,

ther

ny sida 73

ther på hon snart war redobogen att komma till honom i hans säng: Men efter thetta skedde om Larsmessan (= 10 augusti), och hon födde Barnet fiorton dagar för Mids-

sommer, fem Wekor senare, än födzlotiden efter theras Lägersmåhl kunde komma, ty skulle icke han, uthan någon anna wara Barnafadren. Doch såsom han icke thest mindre kände sigh haffua bedriffuit en dödlig syndh, så war hans Underdånige och fast ödemiuke begäran, thet honom måtte wederfaras nåde och icke rätten. Hon Elin Curtzdotter tillstodh sammaledes lägersmålet medh Anders Swensson, och wille seija honom och ingen annan haffua rådt henne medh barn, eftersom medh ingen annan skulle haffua haft att något beskaffa på thet sättet. Men som aff en och annan berättades, att och annan gifft karl widh namp Bengt Håkansson i Fors i Fernebo sochn å skatte, war medh i skuldh och rychte för henne, och han förthenskull stå för rätten och flijtigt förmant att bekenna sanningen, omsijder lät säga och öfuertala sigh, att han widergick och bekende thet, han war berycktat före sålunda: at när han i fiord otta dagar för Mattezmessan hade tagt samma Elin Curtzdotter medh sigh till att skära et roghfall i skogen, och om aftonen wille gå heem, tå föll hon honom om halsen och sade, att han thet så icke behöfde, efter the skulle ther och arbeta dagen efter och hade all sin nödhforft för handen, ther igenom han af kiötz swagheet och Sathans ythermerjre till synden råkade /Gud bätret:/ bedrifua medh henne samma blygd och skam, ther och öfuer han nu war mechta sagt, och förty uthi all then största ödmiuk.. och Underdånigheet badh om nådh och icke rätten. Så måtte förbe(nämn).te Elin Curtzdotter omsidder och bekenna, at hon medh thenne Bengt Håkansson hade afhlat barn i fordom medh gråtande tårar beklagandes sitt stora fall och ödmiukeligen bediandes om nådh. Så emedan åter-de Anders Swensson, Elin Curtzdotter och Bengt Håkansson huar för sigh såsom förbr-t är, frijwilligt bekende sigh haffua bedriffuit en sådan syndh, som är och kallas enfalt Hoor: Ty dömbdes the alle tre till döden efter Gudz lagh Exod 20,14. lev.18, 20. Deut 22,22. Nåden heemstält och förbehållen then Högl Kungl Hoffrätten.

Sedan stäldtes för rätten Ingeborg Swensdotter på Kungzskogen i Crop-pa sochn å Crono ogifft, och i lijka måtto anklagades för thet hon hafluer inlåtit sig uthi oloffligs beblandelse och lägersmål medh en gifft karl, bg/d Johan Finne i Ölmehultet i Wäse härads sochn och afflat medh honom barn. Ther till hon ey kunde neka, uthan seija ia?, att hon/: Gudh bättrat / hade så giordt, bekännandes

ther

sid 74

ther hoos att för än Barnet föddes, hafua the tagit flychten åth nye Kopparberget, och när Barnet war födt är hon ther efter theras falska föregiffuande tagen i Kyrckia, såsom hans hustru, sedan äro the kompne hijt i Bergzlagen igen, huarest han omsijder hafuar henne öffergifuut och rymbde sin koos, att man nu eig weet quart han haffuer tagit vägen. Så emedan be-te Ingeborg Swensdotter frijwilligt bekende och tillstodh sigh haffua bedriffuit en sådana last, som är och kallas enfallt Hoor: Ty Dömbdes hon therföre till döden efter Gudz lagh. Erod:20,14 Deut.22,22 Lev 18,20 Nååden heemstält och förbehållen then Högl. Kungl. Hoffrätten.

Än tingfördes Ingrid Erichzdotter i Sijksjön i Fernebo sochn å crono ogift, och anklagades för thet hon haffuer inlåtit sigh uti oloffligh beblandelse och lägersmåhl medh sin husbonde, Barqwal Larsson widh Örlinden å Crono gift, och afflat medh honom barn, thet hon umgåå medh. Samma Barqual hafuer såsom nämpnden wittnar, giordt twenne hoor tillförende, och therföre plichtat, ene reso på Nora- och andra i thenne Berglagen. Hans hustru haffuer sagdt för Bergzfougden Joan Pedersson, att han thetta tredie lägersmålet medh Ingrid haffuer bekendt för henne. Thenne Ingrid Erichzdotter tillspordes några resor om hon i missomar belägrat aff honom, och bekände jämpt och sampt at thet war så, och at gerningen skedde i skogen. Huarföre effter thet hon således om sigh bekendt haffuer är och kallas enfalt hoor: Ty dömbdes hon skyldig at döö för samma gerning, efter Gudz Lag Exod 20,14. Lev.18.20 Deus. 22,22. Nåden hemstältdt then Högl. Kungl. Hofrätten.

Än lagfördes affuar? Olufsson på Nyhyttan å skatte gift och sammaledes anklagades för thet han hade ifrån sin ächta säng, och inlåtit sigh uti oloffligs beblandelse och lägersmål medh legopiga Gertrud Joensdotter ifrån Boltebyn Nyedh skogen. Huar till han i förstonne swarde, att endoch folk hafua på någon tydh tillgörande haft sådant snack och taal om honom, såsom skulle han hafua thet giordt, men så erer thet aldrig sant, uthan han är ther uthinnan aldres oskyldig. och när honom blef tillsagd, att för mistankarna skaffa henne bort ifrån sigh, så hafuer han thet genast efterkommit. Men som en och annan både in- och uthom Nämpnden wiste seija och betyga, att sedan samma Gertrud qutterade hos honom tiensten

haf-

sid 75

hafua the lijkwäll haft umgänge tillhopa både hemma widh hyttan och i skogen, och elliest han ther uppå flijtigt och alfuar förman-tes at bekenna sanningen, kom han omsider att bekenna och tillstå att han icke war frij för henne, uthan hade haft med henne samlag, och förty badh han ödmiukeligen om nåde och icke Rätten. Så emedan thet samme Jfuar Olufsson här för Rätten nu frijwilligt om sigh bekende och tillstodh, är och kallas Enfalt Hoor: Therföre dömdes han för samma gerningh skyldigh att döden döo efter Gudz Lagh.Erod:20,14 Deut.22,22 Lev 18,20. Näden heemstäldt och förbehållen then Högl. Kungl.Hofrätten Horkonan Gertrud är för än Rychtet begynte gå så starkt, som thet nu gåt, hemreest till Nyedh sochn och ther ble funn dödh.

Tå eftersom Nämpndemannen Mattez Olufsson i Herhult icke kom tillstädes, therföre togz i hans ställe, Jöns Månsson på Nordmarkshyttan, sedan han hade aflagt sin Nämpndemansedh

Sedan publicerades och uplästes Befalningsmannens Oluf Olufssons fullmacht, som han fåt hade af thet Kongl. Kammar-Collegio i Stockholm d. 10 July nästförleden.

Än kom för rätten Efuert Strokerch och beswärade sigh ther uthefuer, att han uthi trij åhr hafuer hållit Tingzgästningen, och inte fått heller kan få uth all gården, som honom tillsagd är, uthan största delen hafua then inne medh sigh och wille icke gifua then ut ehuru the blifua, att huar och en som icke betalar innan nästa tingh, then skall tå wara förplichtat att inställa sigh på Tinget, och swara thertill, eller thet ska blifua uthpantat gäld som honom brister, och medh 3 ds(?=daler silvermynt?) för trots.

Än sakfäldes Tolle(?) Andersson i Gräsbosjö för stämpling emodh sin hustru Ingeborg Olufsdotter till 3.ds(?)

Än ställdes för Rätten Karin Toresdotter på Saxåån å skatte och anklagades för thet hon hade haft lönskaläge med en dräng ifrån Söple i Jernskogh sochn och Nordmarks härad, Thomas Frichzson be-d (benämnd) och aflat medh honom barn. Så efter hon thet bekende, och barn bar elliest ther witne till therföre dömdes hon at böta 20 ds. efter sedhewänian. Drängen war heem rest för om thetta blef rychtbart, och hafr sedan gifft sigh.

sid 76

Än ställdes för Rätten Ragnela Joensdotter i Dalbotorpet å skatte, och anklagades för thet hon hade haft lönskaläge och aflat Barn medh en dräng, som nu tienar uthi Westanåker i Kålland här-radh och heter Swen Pedersson. Så efter hon thet eij neka kunde i d?? wardt hon dömbd at böta sina 20.ds(?) efter sedwänian.

Än kommo för Rätten Philippus Niclaussion i Philippistad och sålde Erich Bengtsson och Lars Pedersson i Brattefors sitt inlagda arbete och omkostnat i samma Brattefors, såsom Myler(?) 2 st för 4 faat Jern, timber 56 st för 5 faat. Malm 40 L(?) för 10 faat Jern, kolehuus 1, st för 5 faat, hyttebelgh 1 st för 6 faat. Hyttejwl och sump för 1. faat, på theras anpart, och lijn så mycket ther är för 1 faat, så at SUMMAN för alt, löper 32. faat huilket skall betalas på twenne terminer hälften medh tackjern till fastingen, och hälften medh stångjern till Pingesdagh.

Än efter thet klagades, att många i Bergzlagen restera medh prästens rättigheet för några åhr tillbaka och aldrig godhwilligt beqwämma sig till betalning: Ty wäldgafz Prophossen Matthz Brandt att samma refst uthpanta i jern, ehwar han thet som ??tanterne tillhörer, kan öfuerkomma.

Än sakfälldes Carl Pedersson på Långbansende för stämpningh emoet kyrckioheerden M Lars Billichium, till 3 ds?

Än afskedades emellan Måns Simonsson och swen Biörnsson twistande om skogzdelningen under Kalhyttan, och then fierding som ther orörd är skall rifuas och ther efter ransakas om theras dele till Rättens vidare förklarning.

Än blef afskedat att i näst kommande sommar skall Underlagsmannen medh hela nämpnden ransaka om skogzdelningen under Storebroon, och pröfua huarest huars och ens Reep skall liggeh.

Än wardt afdömdt emellan kyrkioherden Myndige och Wällärde H Lars Billichium och Erich Erichzson i Philippistadh, twistande om en haga widh Noors ?ilde, som i några åhr hade warit borto ifrån Storebrons fierdepart. Storebroon för en treggolodh(?) skodh nembliga, att när Erich Erichzson får en sådana skoodh igen, så skall hagaen gå tillbaka till stemmen, men Erih Erichzson må taga sin lada och gärdzgårdz tädan, efter sådant inthet war ther för honom.

Än kom för Rätten Hans Hermansson och medh sina fulla tygh och skiäl bewiste sikh hafua kiöpt en ottodedel i Storebroo skogh af-

sid 77

Carl Månsson, men klagade ther hoos att Philippus Niclausson hade gått till och huggit af ect reep, liggiandes wester i Högden, som är thet tredie repet här öster widh Hältemossen, ther uthi som Hans Hermonsson förmente sigh äga en halfpart: Philippus swarade: Påtr Gilliusson hafuer köpt thet af carl Månsson för 2 skopt stångjern, och updragit thet Philippo. Rätten togh then saken i betiänkande och beslöt endtligen, att, huart Carl Månssons reep äger delas mititiu, och sedan kastas loth therpå, emellan honom och Hans Hermonsson, så att Hans kan få sin ottondedeel asskild efter fastebrefuet. Och huad brista kan för Philippo i thet reep han fält hafuer, theta-ger honom fyllas af ect annat reep som carl Månsson tillfaller. Thet äger i wärket ställas straxt: sommar, i medlertijd blifuer ther hugne skogen i Qwarsätu.

Än Prasenterade kyrikioherden M. Lars Billichius ett pantebref gifuit af Peder Johansson Gagou ?der hans, och her Gilly Pistory såsom witesmans egne hunder(?) och signata, lydandes huru han Peder Gogou medh sin hustrus ja och samtyckte hade pantsat Wälbe-te M. Larsson sin haga westan om Noorsbroon för 30. dl Kop M medh sådana wilkor, att han heller arfuingarna måge then igenlösa enär the willia.

Än witnade Lars Jonsson på Långbanshyttan och Nils Joanson på Nordmarkzhyttan, att såsom the å förra tinget blefuo tillnämpe-at see huru Hans Hermonsson hafua huggit emellan Mögesiöhyttan Hectorsshyttan, så hade the thet efterkommit, och finns inthet ther emellan något råå, huarken ther Hector Locset å förra tinget nämpnde eller annorstädes; Men så wiste en och annan säija igen, att när Hectorshyttan först uptogz så war fuller så sagt att han skulle råda till Klockarewyken (Klockareviken?) efter ingen war som Bendre kände; Orhuar Mögesiöhyttan nu sedan upptogz, blef af Cronones embetzmän tillsagdt them som henne uptogo en deel af huar kringliggande hytta, men inte warän något medh råd afdeelt ifrån Hectorshyttan: Då dömbdes förthenskull att nämpnden skall ther sättia laghgillt Råå emellan i nästkommande sommar och i medlertijdh ware then ståndande skogen orörd, men Hytorne må brukas medh the förenth, att huar Hechtorshyttan är stedt för när, skall henne gifuas skogh för skogh, som nämpnden kan föreläggia.

Än efter Peder Pedersson och Joen Bengtzson på Fougdehyttan blefuo in septembri tillsagda, att förskaffa 4. skiutzhästar till

sid 78

cronones penningar, och inthet kommo medh någonthera ?? han ??
gen skrifuaren Erich Nilsson nödgades leija ther till hästar i sta-
den therföre afdömbdes, att samma Peder Pedersson och Joen
Bengtsson skulle böta huar sina 6.ds. för tresto och försummelse,
och betala skiutzlegan.

Än kom för rätten Biörn Segulsson på Önshyttan, och kla-
gade att Oluf Swensson ibidem hauffer giordt nidingewärk på hans
hyttebolag i thet han hauffer huggit hool på honom rundt om medh en
knif, så att man inthet kunde bruka honom mehra ther till, uthan
till en smidiebolag, Oluf swensson hade inthet till att seija eller
förebära; Huarföre dömbdes han at böta 3.ds. och återgälda skadan
medh 6.?. sölfuermynt, efter the 25 Vap. ByK.LL. (?)

Än öffuertygades be-te Biörn Segulsson att han i trätesmål hade
giffuit sin broder Måns Segulsson ibidem, twenne pustar, en medh steen
bak på hälerna, och en med kiöp på armen: Huarföre dömbdes han att
böta 3.ds. för huarthera, efter thet 13 Cap. sår. Will.LL. Doh emedan
Måns Segulsson hade samma gångh dragit knif, endoch han ingen ska-
da fick giöra: Therföre sakfältes han till 3.ds. efter thet 1 Cap.
dråp. Wålh. sattes then emellan 40.ds. Wijte, thet then utgifua skal
som annan först medh ordh eller gerning är emot bryter, och icke
thesto mindre swara till sielfua saken.

Än kom för rätta H.Prantzewa Johan kolares widh Matlången
och giorde beswär öfuer M. Larssons dräng widh Croppan, Swen
Larsson be-d att han något efter Larsmessan hade tillsagit henne ährs
tienst, och ther på tagit städiepenningh, men föruth then åter en Månadt ther-
efter, och will nu icke tiena. Han kunde thetta inthet neka, huarföre domb-
des han att gifua henne legan som honom tillsagd war, nemblige 26 ? kop M
efter thet 1 Cap. ?y??.LL.

Än sakfältes Anders Joensson i Hornkullen för oqwädinsord
emot Ländzmannen Halfuard i Daglöös och till twebboth 6.ds. efter
thet 43 ap. Ting.B.

Än afsades att huilken som after thenne dagh icke gör eller läg-
ger ifrån sigh sin kyrkiotijende tingzgänden, laghmans penningar och
saköre först han blifuer therom tillsagder ther om tillsades, han skall böta 12 öre,
och så dubbelt huar gång han efter ther om anmodes.

Än blef afskedat emillan Jöns Nilsson och Erich Andersson i

sid 79

Styfsiön, att efter the icke kunna blifua ther både behåldne, uthan enthera moste undan: Therföre skall Jöns Nilsson wara förtömktter att uthlösa Erich Andersson på tre blåsningar, och huar han icke will eller kan thet giöra, tå må Erich Andersson lösa honom uth efter goda mäns wärderingh.

Än kom för rätten Joan Hansson i Mariestadh och klagade att Peder Pedersson i Empten, fäller skogh in på hans kohl under Biurbäcken, och icke kolar honom up, uthan wählbränner, thet hans brwk är till meens, begärandes ther syign uppå, att råå måtte them emellan opsättias, efter Empten hörer ??areraren Arfuid Pedersson till och Inspectoren Petter Flygge; så beslöts, att the måtte blifua stembde att swara honom ther till.

Än kom för rätten Örjan Sigfridzson i Bosiötorp och beswärade sigh att han icke kan niuta Bergzmannas frijheet på be.te Bosiötorp under Hyttan, begärandes nämpndens witesbördh, huru medh samma torp före ??ten, på thet han ther medh måtte få uthi all Underdånigheet säkria sin rätt hoos höga Öfuerheeten. i huike sinne samptlige nämpnden witnade och betygade för sanning, at han Örjan Sigfridzson hade för någon tydh sedan allena optagit samma Bosiötorp uthi Råda sochn och Elfuedals häradh, och ther alt här till, sedan fryhetzåhren wore förbij, skattat för 1/4 hemman, men såsom han i medlertijdh, hafuer åter medh någre flere opå samma ägor bygd och upsatt en hytta, och Gouverneuren wälb. Her Carl Bonde hafuer sedan befallat, at samma torp och hytta skulle tagas ifrån Elfuedalen och läggias till Bergzlagen, såsom thet och af bägge Häradens nämpndemän efter kommit är, ther upå be-te. Örjan Sigfridsson nu i thetta innewarande åhr hafuer begynt at giöra tiyonde af sin blåsningh. Så förmanar han be-tr Bosiötorp och hytta böra nu här efter lyda och liggia till Bergzlagen, och så hafua att niuta then rätt och fryheet som andra Bergzmän nuitit hafua, erkannerligen att han icke må skatta för torpet, sedan han hafuer begynt at gifua tionde af hyttan. Och huru wijda honom kan thetta af höga öfuerheten nådigst indulgeras, står honom till att uthi all underdånigheet anhålla om.

Än afsades att Croppa sochn äger här efter läggia uth så stoor Tingzgärd som Fernebo sochn, så Bergzman, som Bergzman, så torpare som torpare, och så embetzman som embetzman, lyka emot torpere. Och then Tingzgiärd som står inne medh Croppa församlingh för 642 in Maijo, och är worden förärd til kyrkian ibbdem, then äijer uthfärdras och levereras till kyrkian.

sid 80

Än kändes Joan Nilsson på Långebanshyttan och Swen Joansson på Önshyttan skyldigh, att förskaffa Efuert Strokerk sina penningar igen som han till allmogen på theras begäran länt hade till 30 R ds och thet innan Jul, eller the skola swara till skadeståndet och tresko, och doch betala.

Än sattes Christopher Jönsson i Sundsjön till Länsman på Dale-skogen, och i thet quarteret för rätta Cronones ärenden, som ther förekomma.

Än wordo efterskrefne sakfälte för stämpningh, nämblige Håkan Pedersson widh Skarphyttehammar, Oluf Kropp widh Nordmarkzhyttan, Oluf Joensson widh Swartsången, Brynte Andersson widh Skarphyttan, Abraham smedz dräng widh Biörkeboren och Jöns Bengtzson widh Räm-men, huar till 3.ds.

Än kändes Ekie(?) Sigfridzson wid Dalkarssjön skyldigh att lefue sin styfdotter Karin Påwelsdotter en koo, som war henne gifuen af hennes moderbroder Mattz Erichsson i Hult, emedan hon war kalf.

Än sakfältes Oluf Larsson i Lekaråsen, för thet han week ifrån Tinget för än han hade swarat till sin sak till 3.ds. Och afsades att Bergzfougden skull läggia arrest på thet höet som Sijksjöborna skulle Oluf hafua med wåld tagit.

Än tillsade Peter Gagou Herzachazia(?) Olai Petrao interhsse för 15 d kopparmynt, ifrån d.20. May nästförledne, som han brukade af sin systerbarns arf.

Efterskrefua Jord- och Hyttedelar woro å thetta Tinget laghligen upbudne:

En Broderdeel widh Boren	-3.g
1/16 i Horsiön	-3.g
1/4 i Ö. Biurbäckzhammar	-3.g.
1/16 i Biurbäckz Masugn, Skogh och mark	-2.g.
1/4 i kolgården på Önshyttan	-3.g.
1/16 i Torskbäcken	-2.g.
Nils Nilssons gård, hammar och Bruk i Brattefors-	-3.g.
1/8 i Biurbäckz Masugn, Skogh och Mark	-2.g
K. Siälstabacken	-2.g.
Lugnstorpet i Fernebo sochn	-1.g.
1/16 i Torskbäcken af Peder Håkansson	-1.g.

sid 81

1/16 i Bolhyttan i Fernebo sochn	-1.g.
2.Engetegar widh Labacken	-1.g.
fallet widh Biurbäcken	-1.g.
Ett rödningzlände widh Biurbäcken	-1.g.
1/8 i Mörtekiärshyttan	-1.g.
Lungesundet i Croppa sochn	-1.g.
En lycka widh Noorbroon	-1.g.
1/4 i Ö Biurbäckzhammar	-1.g.
Koeh 1/4 ibidem	-1.g.
Leerstöedh(?) i fernebo sochn	-1.g.
En Engh widh Biurbäcken	-1.g.
Dyengen widh Storebroon	-1.g.

Sakören som på thenna Thingzplatzen faldne äro, belöpa sigh up thi en
Summa till

24 1/4 ?

Att föreskrefna Måhl och Ärenden äro således
som förbemält står, ransakade och afdömbda,
witnar underteknat medh egen hand och sig-
nata härnedanfö. detum ut supra.

Matts Pleniungius
(sigill)